

HÍRMONDÓ

KORILL FERENC

válaszai

a HÍRMONDÓ kérdéseire

1. Mi a véleménye a művelődési intézményrendszer problémáiról?
2. Milyen szerepet vállal/hat a megyei önkormányzat?
3. A feladatok megoldása hogyan történhet?
4. Mit "üzen" könyvtárunk olvasóinak?

1. Az tény, hogy ma a kulturális területen is számos feszítő gond jelentkezik. Az átalakulás a politikai, gazdasági változások hatására itt is megindult ugyan, de jóformán teljesen átgondolatlanul. Nem csak hogy koncepció nincs mögötte, de még a folyamattal kapcsolatos ismereteink is alapvetően hiányosak. Az igazi probléma tehát az, hogy nem történt meg az állam új minőségű kulturális szerep- és felelősség vállalásának megfogalmazása, s így - mivel nincs - nem is működhet. Ami viszont a kérdés másik oldalát illeti, arról eddig nem sok szó esett. Véleményem szerint ugyanis az "ellátási kötelezettség" alapján szerveződött, idejét múlt kulturális intézményrendszer van csőben, s ez nem azonosítható, illetve nem egyenlő a kultúra válságával.

A központi kultúrpolitika elvárásainak teljesítésére létrehozott és ennek megfelelően dotált intézményrendszert is teljesen újra kell gondolni, mind gazdasági, mind szerkezeti, szervezeti vonatkozásban. A státusquo megbontása azonban érdekeket sért...

2. A megyei önkormányzatnak elsősorban tehát a fentiekből következő változtatásokban kell szerepet vállalnia. Számomra e szerepvállalás alapkérdései a következők:
  - a kultúra közügy, és ennek szolgálatában a mecénás /ön/kormányzat szerepe semmivel nem helyettesíthető;
  - a kultúra szabad, és területén politikai, ideológiai beleszólásnak helye nincs;
  - olyan /ön/kormányzati magatartásra van szükség, amely tudomásul veszi a piac meghatározó szerepét,

de nem mond le annak aktív befolyásolásáról, alakításáról;

- végül, de nem utolsó sorban a feje tetejéről a talpára kell állítani az egész rendszert.

Ne az állam /horribile dictu valamelyik párt, vagy pártok/ mozgassák, irányítsák a kulturális folyamatokat, hanem szuverén állampolgárok, illetve kulturális egyesületeik, szervezeteik.

A központilag kijelölt /sic!/ értékek és az ennek mindenáron megfelelő intézményrendszer helyett olyan kulturális élet a cél, ahol az érték a választás lehetősége és képessége, illetve az intézményrendszer oldaláról mindennek professzionális menedzselése.

3. Az előbbieket nyomán tudomásul kell venni, hogy a kulturális érdekek szolgálata többé nem állami monopólium, de továbbra is az állam felelőssége. A helyi és a központi kormányzatnak kell magára vállalnia mindazokat a feladatokat, amelyeket a piac és a magánmenetura nem, vagy csak részlegesen tud megoldani. Csakis az elvégzendő feladat áttekintése adhat alapot a kultúrátámogatás formáinak és intézményrendszerének kialakításához.

Számomra a legszimpatikusabb megoldás egy "art council" jellegű kulturális alap, amely a finanszírozás új intézményrendszere lenne. Ez az új alap létevel is azt fejezné ki, hogy az önkormányzat csak a pénzt adja, a művészet és kultúra belügyeit rábízva az autonóm szakmai és társadalmi testületekre. Ennek az alapnak a keretében kell megvalósítani azt a régi elvet, amely szerint valóságosan szétváljak az intézmény, illetve a programfinanszírozás. Az alap létrehozása egyébként tehermentesítené a szakigazgatást, mind a funkció, mind a létszám vonatkozásában.

4. Bár én a film és a televízió felől érkeztem, egész életemet szinte ezek határozták meg, mégsem vetődött fel bennem soha az a kérdés, hogy Gutenberg vagy Marconi...

A könyvtár tehát "tud" valami olyat, amire egyetlen más kulturális intézmény, illetve tömegkommunikációs eszköz sem képes. Tehát azt üzenem a megyei könyvtár 10 ezres olvasótáborának, hogy könyvtár lesz!

Salgótarján, 1991. február 20.

KORILL FERENC

a Megyei Közgyűlés elnöke

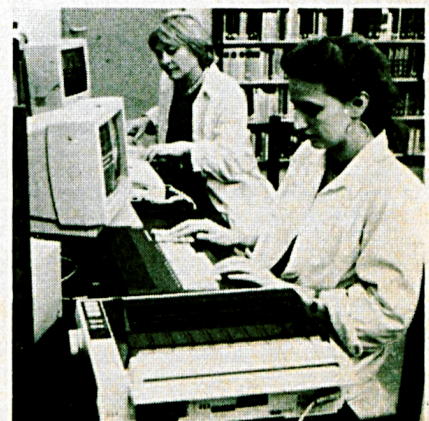

MODELLEZŐK BARÁTI KÖRE alakul könyvtárunkban

/Alapító tagjainak gyűjteményéből készült a nagy sikert aratott vasútmódel-kiállítás./

Szeretettel várnak baráti körükbe minden 18. életévét betöltött aktív modellezőt és az e hobbi iránt kedvet érző kezdőket. Összejöveteleiket hente, szombat délelőtt 9 órától tartják a megyei könyvtár Klubjában!

Új, számítógépes szolgáltatás bevezetésére készül könyvtárunk az emeleti olvasóterben az általános tájékoztatói pont mellett. Célunk: helybeli (PERIODIKA, KARTOTÉK) és távolabbi (budapesti, bécsi stb.) adatbázisok elérési lehetőségének biztosítása. Ez utóbbit a VIDEOTEX és a NAVÉLL C ORD rendszer segítségével. A szolgáltatásokat intézmények és magánszemélyek is igénybe vehetik. A helybeli adatbázisok használata díjtalan. A KARTOTÉK jogi információs szolgáltatás már most igénybe vehető. A telefonvonalas távadatviteli rendszer igénybevételéért azonban térítést kell majd fizetni. Részletes információt a tájékoztató könyvtárosoktól lehet kérni.

MÁRCIUS

Az elnevezés a latin Martius hónapnévből ered. Annyit tesz: /isten/hava. Rómában az ősidőkben az év kezdő hónapja volt, megfelelően a mediterráneumban elterjedt tavaszi-nap-éjegyenlőségi-évkezdési szokásnak. Az ősi Róma a tavasz-újévet március Idusán, holdtöltekor ünnepelte. Március 14-én kergették ki a városból az elmúlt évet jelképező, agg Mamurius Veturius /"télkiverés", "télkihordás"/ és másnap köszöntötték az év megújulásának istennőjét, Perenna "anyát".

Március régi magyar neve Bőjtmás hava. Az elnevezés arra utal, hogy március a bőjt második hónapja. A hónapot nevezték Kos havának is a március 21-ével kezdődő új csillagászati év első hónapjáról. A kos a termékenyítő erő, a születés és újjászületés, ill. mindenféle újrakezdés szimbóluma. A Kos csillagkép több antik mítosszal van kapcsolatban, így pl. az aranygyapjú mondatkörrel. Korai időkben a görögség több istene járt kos alakban /Apollón, Hermész, Poszeidón/.

Március 21. a csillagászati tavasz kezdete. Ezen a napon a Nap az Egyenlítő magasságában halad át az égen, sugarai merőlegesek a Föld forgástengelyére; éppen keleten kel és nyugaton nyugszik, a nappalok, valamint az éjszakák hossza az egész földgolyón egyenlő. Ettől kezdve napról napra távolodik a Nap az Egyenlítőtől a Ráktérítő felé, sugarai egyre nagyobb szöget zárnak be a földtengellyel, ezért az északi féltekén hosszabbodnak és melegednek a nappalok, a délin viszont rövidülnek, és jön a tél. A harcias Mars uralma hivatott jelezni, hogy az egész hónap a tél és a nyár közötti harc jegyében telik el. Az állatöv mítoszaiban, az arra épülő mesékben, legendákban ez a harc hozza ameg a fordulatot.

Jankovics Marcell: Jelkép kalendárium. Panoráma. 1988.

FIGYELEM! FIGYELEM!

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy 1991. január 1-től a felszólítók postaköltsége a következőképpen változott:

1. sz. felszólító helyben 5.- Ft, vidékre 7.- Ft
- ajánlott felszólító helyben 27.- Ft, vidékre 34.- Ft

A közjegyzői letiltás díja 100.- Ft-ról 300.- Ft-ra emelkedett. Kérjük saját érdekükben a kölcsönzési idő betartását! Indokolt esetben kérhetik a kikölcsönzött dokumentum lejáratát határidejének meghosszabbítását.

Gondolatok a könyvtárról

Nem is tudom már, mióta - 1949? - vagyok a könyvtár rendszeres olvasója. Megtalálom itt mindazt, amire kulturális vonatkozásban szükségem van. Könyveket, folyóiratokat, újságokat és nem kis mértékben művészeti alkotásokat is. Szerencsére sok-sok hiányt pótló szerep valósul itt meg, hiszen különösen az utóbbi időszakban - nyugdíjas vagyok - alig gondolhatok arra, hogy saját könyvtáram bővítésén keresztül elégítem ki igényeimet. Úgy vélem, az egészséges társadalmi élet nélkülözhetetlen része, hogy az emberek szellemileg, tárgyyszerűen fel tudják fogni a körülöttük zajló eseményeket és ne csak szűk, önös, nyomasztó mélységekből szemléljék és vegyenek részt a társadalmi mozgások megítélésében. Ehhez viszont műveltség, tájékozottság, megfelelő erkölcsi magasság és emberi tartás szükséges.

Az irodalom, legyen az regény, vers, értekezés, tanulmány vagy bármi más, alakít, befolyásol és a tisztánlátást segíti elő a maga eszközeivel. Ezért ad nekem sokat a könyvtár, mert bőven van lehetőségem válogatni. Segítséget kapok ahhoz, hogy tisztábban és mélyebb értelmezésben lássam a történéseket. A könyvtár engem elsősorban az ismeretszerzés szempontjából érdekel. Mind nagyobb mértékben kell támaszkodnom az itteni könyvállományra, mint sokan másoknak is, ha sokoldalúan tájékozódni kívánok. Igaz, a könyvtárak sem dúsak a anyagiakban, és korlátozott a vásárlási lehetőségük. Fáj, hogy a rengeteg új könyv, sok-sok érdekes folyóirat későn vagy egyáltalán nem lelhető meg a Balassi Bálint Könyvtárban. Nem a vezetőket hibáztatom, de szeretném, hogy ha az illetékes pénzügyi szervek jobban megértenek ezeket a gondokat és tennének is a jobbításért valamit.

Miért szeretem a Balassi Bálint Könyvtárat? A belépés pillanatában bensőséges érzés tölt el és úgy érzem, mintha ténylegesen a kultúra templomába jöttem volna. Kellemes környezet, igazán európai szintű milió fogadja az olvasót. Ebbe beletartozik az is, hogy a személyzet udvarias, megnyerő és mindenben készségesen segít. Eddig bármilyen kéréssel fordultam hozzájuk azonnal rendelkezésre álltak. Úgy látom, hogy ez a gondosság a gyerekek esetében is ugyanígy észlelhető.

Ürülök annak, amikor iskolás csoportokat látok érkezni és a csillogó szemekben érdeklődés tükröződik. Csak így lehet elérni azt, hogy felnőtt korukban is könyvtárszeretők legyenek. Találkoznak itt meséikkel, regényeikkel, versekkel, de részük lehet színvonalas kiállításokban is.

A jelenlegi könyvtár túllépett a "kölcsonzó" szerepen a sokoldalú érdeklődés és igények teljesítésében. Változatos a tevékenység és igazán gazdag lehetőségeket biztosít.

Február 12-től például Bella János festőművész és költő műveit láthatják az érdeklődők. E kiállítás megmutatja, hogy messze távol is lehet magyarnak maradni, és léleken e kis hazához tartozni. Ugyanakkor becsülni és szeretni azt a szegény paraszti életet, amelyből sarjadzott és megtölti szellemi világát.

Ami ezek mellett a nagyon kellemes benyomások mellett zavar: a sokszor alig elviselhető, fullasztó meleg /különösen nyáron/, a folyóiratok nem témakörök szerinti csoportosítása, az egyes könyvek kissé lassú beszerzésének lehetősége /pl. szociológia/.

KMETYI FERENC

Új kiadványaink

NÓGRÁDI TÜKÖR

GYARAPODÁSI JEGYZÉK

Ez a bibliográfia- és repertórium tájékoztatást nyújt 1990 második felében megjelent helyismereti vonatkozású önálló művekről és gyűjteményes munkákról. Terjedelmének nagyobb hányadában az időszaki kiadványokban publikált írásokat sorol föl, kronológiai sorrendben.

A bibliográfia- és repertórium használatát kiegészíti az "Eseménynaptár", amely rövid híreket közöl Nógrád megye településeinek, intézményeinek főbb történéseiről - természetesen a teljesség igénye nélkül. A mutató tárgyszavai segítséget adnak a települések, a témakörök és a szemelynevek szerinti kereséshez. A NÓGRÁDI TÜKÖR 1990/2. száma könyvtárunk olvasótermében igénybe vehető és a helyismereti részlegben igényelhető.

Megjelent a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár helyismereti különgyűjteményének 1990. évi gyarapodási jegyzéke.

E kiadványunk tartalmazza azoknak az 1990-ben beszerzett önálló és gyűjteményes munkáknak az adatait, amelyek Nógrád megye múltjának, jelenének megismerését szolgálják.

A gyarapodási jegyzékben külön figyelmet érdemelnek olyan szépirodalmi kiadványok, amelyek Nógrád megye irodalmi hagyományaihoz kapcsolódnak: Balassi, Madách, Mikszáth művei mellett a mai, megyénkben élő és alkotó költők, írók művei.

A gyarapodási jegyzék az olvasóteremben olvasható és a helyismereti részlegben igényelhető.

A HÓNAP KÖNYVE

Czeizel Endre: A magyarság genetikája

A nyolcvanas években került sor, magyar-német együttműködésben, az első korszerű és 26 génjelet felölelő népességgenetikai vizsgálatra hazánkban. Ennek közérdekű eredményeit foglalja össze a szerző.

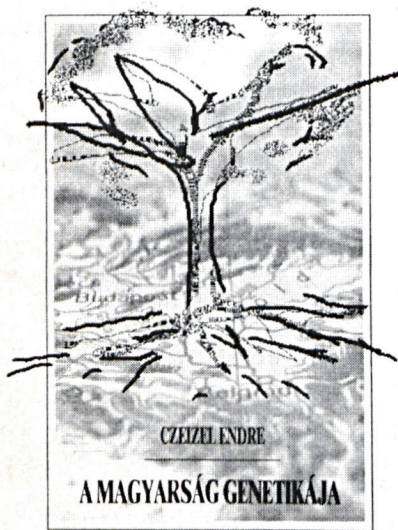
Bizonyára sokakban felmerül a kérdés: miért van szükség ilyen kutatásokra. Ezek az újabb adatok hozzájárulhatnak magyarságtudatunk elmélyítéséhez. Most újra tisztáznunk kell a "ki a magyar" és "mi a magyar" kérdéseit.

A II. világháború után, az ötvenes években nemcsak a korábbi sajnálatos túlkapasokat, hanem az egészséges magyarságtudatot is likvidálták. Önbecsülésünk megingott, hozzájárulva önpusztító életmódunk, hitelhagyottságunk és önértékelési válságunk kialakulásához. Mindezek miatt nagy szükség van a nemzeti tradíciók, a tárgyilagos hazafiság és az egészséges magyarságtudat helyreállítására. Ennek vagyunk tanúi és részesei mostanában. De tovább kell lépniünk. Mi egyszerre vagyunk magyarok, közép-európaiak és európaiak. S jövőnk döntően attól függ, hogy mennyire tudjuk a környező országokkal való kapcsolatainkat a múlt szennyes hordalékától megtisztítani és velük együtt Közép-Európa helyét megtalálni a XXI. században. E térség népeinek nagyon közeli genetikai rokonságának ismerete ebben is segíthet.

Mivel ez a század már produkált néhány fajbiológiai teóriát, esetleg gyanakodva nézheti az olvasó ezt a könyvet is. Ne tegye! Czeizel Endre két végkövetkeztetése tudományosan megalapozott:

a., A magyarság génjei semmivel sem rosszabbak másokénál! b., Nem vagyunk egyedül!

A félszáz táblázattal, hatvan magyar-ábrával, térképpel, diagrammal és irodalomjegyzékkel kiegészített népmismereti monográfia már megtalálható könyvtárunk kölcsönző részlegében is.

OPERAKEDVELŐK FIGYELEM!

Az Operabarátok Klubja minden hónap utolsó csütörtökén tartja összejövetelét a Megyei Könyvtárban, első alkalommal március 28-án 17 órai kezdettel.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk! Bővebb felvilágosítással az audiovizuális részleg munkatársai szolgálnak.

KIÁLLÍTÁS

Könyvtárunk emeleti csarnokában BELLA JÁNOS Németországban élő festőművész kiállítása március 31-ig tekinthető meg a könyvtár nyitvatartási idejében.

/A kiállítási katalógus a helyszínen megvásárolható!/

ZENEI REJTVÉNY

Könyvtárunk játszani hívja mindazokat, akik szeretik a zenét és szívesen teszik próbára tudásukat. Mozart halálának 200. évfordulója alkalmából rejtvényorozatot indítunk, amelynek kérdései a nagy zeneszerző életére és művészetére vonatkoznak.

Ha részt kíván venni a játékban, a kitöltött feladatlapot minden hónap 15-ig juttassa el a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár audiovizuális részlegéhez. A legsikeresebb megfejtők könyv- ill. hanglemezz jutalomban részesülnek. A nyertesek névsorát könyvtárunk folyóirata, a HÍRMONDÓ rendszeresen közli. Jó szórakozást és sikeres rejtvényfejtést kívánunk!

A rejtvény I. fordulójában hanglemezt nyertek:

Kotroczi Bernadett, Salgótarján, Nyírfácska u. 5., Alexyné Galbács Hedvig, Salgótarján, Ybl Miklós u. 43., Ruszanov Anett Mira, Somoskőújfalu Általános Iskola

KISCSPORTOK FOGLALKOZÁSAI

ZENEBARÁT KÖR

március 18. 17.30

Program: "A 70-es évek progresszív zenéje, híres zenekarai" c. sorozat folytatása

/kiselőadó/

SCI-FI KLUB

március 26. 16.00

/előadóterem/

BALASSI BÁLINT ASZTALTÁRSASÁG

március 8. 16.00

/klub/

március 22. 16.00

/előadóterem/

KÖNYVESPOLC

Horváth István - Szabó Péter: Salgótarjániak a Don-kanyarban

Ez a kiadvány a Múzeumi Értekező VIII. számként jelent meg. Tartalmazza a Don-kanyarban meghalt Barta József salgótarjáni nyomdászsegéd, honvédtizedes naplóját; Szilágyi Dezső, a Ludovika Akadémián végzett tiszt front-élményeit. A harmadik, nagy fejezetében a Don-kanyarban hősi halált halt, eltűnt, hadifogságba került salgótarjániak és környékbeliek névsorát olvashatjuk.

Horváth István · Szabó Péter

Salgótarjániak a DON-kanyarban 1942-1943

Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve 1990.

Ez a gyűjteményes munka a megyei szakemberek eredményes kutatásairól is tájékoztat, érzékeltetve a tudományos érdeklődés mai irányait.

Érdekes, izgalmas olvasmány Szvircesk Ferenc és Cs. Sebestyén Kálmán munkája Salgótarján város fejlődéséről. Jól illeszkedik ezekhez Balogh Zoltán közleménye, amely Salgótarján rendezett tanácsú város kereskedésének történetébe ad betekintést. Jakus Lajos írása pedig a betyárok világával, Sisa Pista történetével ismertet meg bennünket.

NYITVATARTÁS

KÖLCSÖNZŐ, OLVASÓTEREM
AUDIO-VIZUÁLIS RÉSZLEG

Hétfőtől péntekig 10-19
Szombat 9-17

GYERMEKKÖNYVTÁR

Hétfőtől-péntekig 10-18
Szombat 9-17

TELEFONSZÁMAINK

KÖZPONT 16-777

MELLÉKÁLLOMÁSOK

Általános tájékoztatás 33
Kölcsönzési nyilvántartás 28
Szaktájékoztató 25
Gyermekkönyvtár 32
Városi módszertan 20

HÍRMONDÓ

Kiadja a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: Szabó Erődné mb. ig.

Megjelenik: havonta

HU ISSN 0865-5286

Szerkesztőbizottság: Balogh Zsuzsanna, Kojnok Nándor, Medve Ilona, Oroszné Katona Anna, Várkonyi Istvánné